

СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКА І ПОЛІТИКО-ФІЛОСОФСЬКА НАУКОВІ ШКОЛИ М.І. МИХАЛЬЧЕНКА

**МИХАЛЬЧЕНКО
МИКОЛА ІВАНОВИЧ**

Член-кореспондент Національної академії наук України, доктор філософських наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, почесний президент Української академії політичних наук, генеральний директор Всеукраїнської соціологічної служби (2003–2015), завідувач відділу теорії та історії політичної науки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України.

Український соціальний філософ, політолог, соціолог М.І. Михальченко сформував дві наукові школи: соціально-філософську — «Пізнання суспільних процесів у перехідних суспільствах. Зокрема в Україні» і політико-філософську — «Дослідження проблем політики в Україні». Здобутки шкіл відомі у Німеччині, Великій Британії, США, Канаді.

Народився 15 лютого 1942 р. у с. Косичі Брянської області (РФ). Закінчив філософський факультет Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка. В Інститутах філософії та соціології НАН України пройшов шлях від молодшого наукового співробітника до завідувача відділом. Впродовж 1991–1994 рр. — радник, керівник служби з питань внутрішньої політики Президента України. У 1993–2012 рр. — президент Української академії політичних наук. З 2002 р. — головний науковий співробітник, завідувач відділом теорії та історії політичної науки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України.

Автор 350 наукових праць, зокрема 15 монографій (6 індивідуальних і 8 у співавторстві), керівник багатьох колективних монографій. Серед наукових праць: «Беловежське. Л. Кравчук. Україна 1991–1995» (1996), «Політична еліта України: теорія і практика трансформації» (1999), «Україна як нова історична реальність: запасний гравець Європи» (2004), «Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія» (2006, 2009, 2015), «Корупція в Україні: політико-філософський аналіз» (2011), «Украинская региональная

цивилизация: прошлое, настоящее, будущее» (2013), «Великий цивилизационный взрыв на рубеже XX–XXI веков» (2016). Підручники, написані у співавторстві з В. Андрущенкою і Л. Губерським, витримали декілька видань і є нормативними для ВНЗ України. Підготував 42 докторів і 37 кандидатів наук.

Соціально-філософська школа М.І. Михальченка досліджує фундаментальні методологічні та світоглядні проблеми соціального пізнання, об'єктивні та суб'єктивні фактори історичного процесу, філософські і світоглядні процеси трансформації суспільства, генезис суспільних відносин і соціальних інститутів у різного типу цивілізаціях, регіонах, країнах. Микола Михальченко є одним із засновників філософського напрямку досліджень взаємодії інститутів держави і громадянського суспільства, зокрема у вирішенні важливого завдання філософії політики — рефлексивній реконструкції еволюційних і революційних рухів політичного процесу, втілених у реальності, та передумов, потенцій, не втілених у реальності, але які існують у ній як конструктивні та історичні закономірні резерви, що їх використовує суспільство у перехідні періоди. Розробив теорію ідеологій, концепцію трансформації усталених суспільств і суспільств перехідного характеру у світлі діалогу цивілізацій і культур. Розробляє соціокультурну методологію аналізу становлення і розвитку соціумів, які проходять декілька етапів переддержавного стану і державотворення. Автор концепції трансформації і модернізації України останньої чверті XX ст. і початку XXI ст.

Науковці школи «Дослідження проблем політики в Україні» аналізують процес становлення суверенної України, сутність політичних ідеологій різних політичних рухів і партій, трансформацію політичної системи в Україні; сутність президентських режимів в Україні та їх внесок у формування кланово-олігархічної держави. Досліджено специфіку корупції в Україні у різних сферах — економічній, політичній, соціально-побутовій.

Обидві школи розкривають значення і наслідки цивілізаційних вибухів в Європі і Євразії на межі XX–XXI ст.

M.I. MYKHALCHENKO SOCIAL AND PHILOSOPHICAL, POLITICAL AND PHILOSOPHICAL SCIENTIFIC SCHOOLS

Fields of research: social cognition at the transitional period of transit societies, interaction of state institutions and civil society; process of establishing a sovereign Ukraine, essence of political ideology of different political movements and parties, transformation of the political system in Ukraine; significance and consequences of civilization explosions in different parts of the world.